

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Божанка Георгиева Неделчева
хон. доцент в катедра Частно правни науки на
Юридическия факултет към Университета за
национално и световно стопанство, гр. София

Относно: Конкурс за заемане на академичната длъжност „Професор“ в област на висшето образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.6. Право, научна специалност Гражданско и семейно право / Медицинско право/ към Факултета по Обществено здравеопазване, Катедра Социална медицина и организация на здравеопазването, УС по медицинска етика и право, обявен в ДВ, бр. 36 от 27. 04. 2018 г.

Кандидат: доц. д-р Мария Атанасова Вълканова, доцент, Ръководител на УС по Медицинска етика и право при Катедра по социална медицина и организация на здравеопазването при МУ „Проф. Параскев Стоянов, гр. Варна.

1. БИОГРАФИЧНИ ДАННИ

Доц. д-р Мария Атанасова Вълканова е родена на 02.06.1972 г. в гр. Варна. Завършила е средно образование в IV Езикова гимназия „Фредерик Жолио Кюри“, гр. Варна през 1991 г. Придобива висше образование в Икономическия университет – гр. Варна в Юридическия факултет със специалност Право и научно-образователна степен Магистър през 1998 г. Получава образователната и научна степен „Доктор“ от ВАК през 2010 г. Доцент е по научна специалност „Гражданско и семейно право“ в Медицинския университет „Проф. Д-р Параскев Стоянов“ – гр. Варна. Придобива специалност „Правно регулиране в здравеопазването“ през 2017 г. Провела е обучения и специализации както следва: През м. юли 2000 г. специализация на тема: „Управление на здравен проект“, „Управление на промяната“ в Аскона, Швейцария; През м. юни 2003 г. участва в семинар по

Бенчмаркинг във Велико Търново, България; През м. януари 2004 г. участва в семинар – обучение „Нови моменти в осигуряването и трудовото законодателство“ във Варна; През м. март 2004 г. преминава курс „Болнично управление“ в Лугано, Швейцария. В периода от м. юни 2003 г. до м. март 2004 г. участва в обучение по пет модула за подготовка на преподаватели в рамките на проект за обучение по болнично управление на директорите и управителите на болници в България и главните медицински сестри, по силата на междуправителствена българо-швейцарска спогодба между Министерство на външните работи - България и Кантон Тичино – Швейцария, в изпълнението на който участва и Катедрата по икономика и управление на здравеопазването към Медицинския университет – Варна; От м. юли 2006 г. до м. септември 2006 г. преминава през тримесечна специализация за докторанти – чужденци в Нюшател, Швейцария; През м. юли 2007 г. участва в проведено обучение по Медицинско право в Университета „Франш Комте“ -Безансон, Франция по програма Еразъм за интеринституционален обмен на кадри в областта на образованието.

Забележително е научното развитие на доц. д-р Мария Атанасова Вълканова. От 1999 г. до 2003 г. е асистент към Катедрата по Здравен мениджмънт, Факултет по обществено здравеопазване, Факултет по обществено здравеопазване към Медицинския университет – Варна. От 2003 г. до 2007 г. е старши асистент към Катедра по Социална медицина и организация на здравеопазването към Медицинския университет – Варна. От 2007 г. до 2012 г. е главен асистент към Катедра по Социална медицина и организация на здравеопазването към Медицинския университет – Варна. През 2010 г. получава образователната и научна степен „доктор“, ВАК. От 2012 г. досега е доцент по научна специалност Гражданско и семейно право към Катедра Социална медицина и организация на здравеопазването към Медицинския университет – Варна. През 2017 г. придобива специалност „Правно регулиране в здравеопазването“. Ръководител е на УС по Медицинска етика и право при Катедра по Социална медицина и организация на здравеопазването към Медицинския университет – Варна. Безспорна е констатацията, че в недълъг период от време доц. д-р Мария Атанасова Вълканова изминава нелекия път на научно развитие в нова, интердисциплинарна област на научна и образователна дейност в университет, каквато е Социалната медицина и организацията на здравеопазването. Посочени са 33 /тридесет и три/ броя публикации, от които 3 /три/ броя монографии – книги с общ обем 556 страници, 27 /двадесет и седем/ броя научни публикации с общ обем 225 страници и 3 /три/ броя учебни пособия с общ обем от 560 страници. Области на научен

интерес са: Медицинско право, Гражданско право, Застрахователно право. Участва в обучението на студенти от специалностите „Здравен мениджмънт“, „Здравни грижи“, „Фармацевтичен мениджмънт“, „Опазване и контрол на общественото здраве“, „Рехабилитация, морелечение, уелнес и спа“, „Рехабилитатор, медицински лаборант, зъботехник, рентгенов лаборант, помощник – фармацевт, медицински козметик“, „Медицинска сестра“, „Акушерка“. Чете лекции и води упражнения по следните учебни дисциплини: Основи на правото /Гражданско и търговско право/, Основи на правото /Трудово право и административно право/, Медицинско право, Основи на правото и правно регулиране във фармацевтичния сектор, Трудово и административно право, Социално и здравно законодателство. Лектор е в курсове за обучение и следдипломна квалификация по Фармацевтичен мениджмънт. Безспорна е високата оценка за изключително активна преподавателска дейност в особено трудна област за обучение на студенти и специалисти от Медицинския университет проф. д-р Параскев Стоянов“ – гр. Варна. Доц. д-р Мария Атанасова Вълканова има и заслужаваща висока оценка активна научна дейност, включително и с участие в проекти и научни форуми и с международен характер.

Разгръща сериозна административна дейност. Председател е на държавна изпитна комисия за придобиване на специалност в системата на здравеопазването по „Правно регулиране в здравеопазването“; Заместник Председател е на Контролния съвет при Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ – гр. Варна; Ръководител е на УНС по Медицинска етика и право; Член е на Програмен съвет: Програмен съвет на специалност „Здравен мениджмънт“ и на Програмен съвет на специалност „Обществено здраве“; Курсов ръководител е на Бакалавърска програма по здравен мениджмънт – 2-ри курс. Участва в изпитни комисии за УЗГ „Здравни грижи“ - бакалавър и магистър; „Медицинска сестра“ – бакалавър; „Акушерка“ – бакалавър; „Здравен мениджмънт“ – магистър. Осъществява ръководство на трима специализанти по „Правно регулиране в здравеопазването“. Рецензент е на осем дипломни работи. Представила е рецензии на проект „Търговска несъстоятелност – правни и икономически и теоретико-приложни аспекти“ и на монографичен труд със същото заглавие. Член е на Световната асоциация по медицинско право / „World Association for Medical law“/ и е член на Съюза на юристите. Владее френски език и английски език. Има добри комуникационни умения и способност за работа в екип. Притежава и компютърни умения за текстообработка, обработка на данни, мултимедийни презентации. Ползва софтуер MS Word, Excell, Power Point. Владее работата в Интернет среда.

II. НАУЧНО-ИЗСЛЕДОВАТЕЛСКА ДЕЙНОСТ

Доц. Мария Атанасова Вълканова, д.п. е представила за становище в конкурса за заемане на академичната длъжност „Професор“ в област на висшето образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.6. Право, специалност „Гражданско право“ /Медицинско право/ за нуждите на Факултет „Обществено здравеопазване“, катедра „Социална медицина и организация на здравеопазването“, обявен в ДВ, бр. 36/16.03.2018 г. Представени са общо 28 /двадесет и осем/ научни публикации, от които 1 /един/ монографичен /хабилитационен/ труд, 25 /двадесет и пет/ пълнотекстови публикации в български и чуждестранни научни списания, 1 /една/ публикация в сборници и други непериодични български и чуждестранни научни издания, 2 /две/ пълнотекстови научни публикации в научни сборници в чужбина. Представен е и списък с участия в международни научни прояви и проекти. Представен е и общ списък на всички научни публикации, който съдържа общо 58 /петдесет и осем/ заглавия.

Монографичният труд „Професионалният риск и отговорността в медицината – гражданскоправни аспекти“ има за предмет някои гражданскоправни аспекти на професионалния риск в медицината и гражданската отговорност. Обобщават се и се изследват някои гражданскоправни аспекти на риска в медицината, с което се съдейства за изграждане на единна култура в областта на безопасността на пациентите, за определяне на възникващите случаи, за тяхното анализиране и класифициране. Това ще води до подобряване безопасността на пациентите и до ограничаване на риска в медицината. Разглеждат се и се посочват особеностите на различните рискове в отделните отрасли на правото. Обръща се внимание специално на риска в гражданското право като общо понятие отнасящо се до всяка една сфера в гражданското право. Съществено място е отделено на изследването и анализа на понятието риск в медицината. Разглежда се институтът на информираното съгласие като характерен юридически способ за разпределяне на риска в медицината и се изследват подробно особеностите на информацията за рисковете в процеса на интервенцията. Изясняват се някои гражданскоправни аспекти на риска и отговорността в медицината. Обръща се внимание на правната същност на задълженията на лекаря с оглед на риска и реализирането предимно на гражданска деликтна юридическа отговорност. Разгледана е правната същност на задълженията на лекаря с оглед риска, свързан с реализиране на предимно гражданска деликтна юридическа отговорност. Изследва се задължението за грижа на лекаря и лечебното заведение и се подчертава, че

при прилагане на принципите на гражданското право рискът засяга обекта на задължението във всички случаи, когато задължението е за грижа, тъй като несигурността по отношение на резултата и риска от неизпълнение съществуват паралелно. Разглежда се задължението за сигурност в медицината и конкретно за сигурност при реализиране на рискове, свързани с възникване на вътреболнична инфекция, рискове, възникващи в областта на кръвопреливането и съответно водещи до ангажиране на отговорността на лекаря и лечебното заведение. Направен е анализ на чуждата съдебна практика и теория. Разглежда се и задължението за сигурност и резултат по отношение на рискове, свързани със здравни продукти, използвани при оказването на медицинска помощ. Анализира се българското законодателство и съдебна практика по отношение на задължението за сигурност. Изследват се юридическите измерения на риска с оглед настъпването на нежелани събития в медицината. Подчертава се същественото значение на възможността практикуващите медицинска професия да дават правна оценка на своите действия с оглед постигането на адекватна превенция на нежеланите събития в медицината. Изследването обосновава търсенето на пресечната точка между понятието за риск, нежелано събитие и някои утвърдени в правото понятия и институти. Представени са някои основни теории за възникване на грешките като причинно-следствения модел на „швейцарското сирене“ на J. Reason, който модел се проследява и в неговото историческо развитие и се посочва модел за корекция на грешки Bow – Tie. Подчертава се необходимостта от усъвършенстване на системата, свързана с оказване на медицинска помощ и грижи, което води до обновяване на правната уредба, свързана със сигурността на пациента. Направен е правен анализ на правната уредба на нежеланите събития в различни страни. Посочва се обосновано, че в голяма част от страните здравните специалисти и институциите вече имат ново правно задължение, а именно задължение за съобщаване и анализиране на нежелани събития. Подчертава се изрично, че тези правни задължения са част от общата политика за подобряване на безопасността на пациента, чрез която държавните органи контролират медицинския риск и ограничават злоупотуките.

Анализът на научни публикации в български периодични издания – 19 /деветнадесет/ на брой като: Задължително лечение на лицата по Закона за здравето и принудителни медицински мерки по Наказателния кодекс – основни положения и разграничения от 2018 г.; Новият регламент ес 2016/679 на Европейския парламент и Съвета от 27 април 2016 г. относно защитата на физическите лица от 2017 г; По някои въпроси относно

понятието „нежелано събитие“ в медицината и неговото съотношение спрямо съществуващи юридически понятия от 2017 г.; Нежеланото събитие в медицината в контекста на генералния деликт като основание за гражданската отговорност на лекаря от 2017 г. и другите публикации дава основание категорично да се констатира активната научноизследователска дейност на доц. д-р Мария Атанасова Вълканова по актуални и неизследвани въпроси в българската теория и практика. Участва активно в разработване на проекти и научни форуми с международен характер. Представена е Академична справка за цитиранията от чуждестранни и български автори на публикациите на доц. д-р Мария Атанасова Вълканова, изготвена от Библиотеката на Медицинския университет – Варна. Открити са общо 51 цитирания в български източници и е приложен доказателствен материал с 1 цитиране от чужди автори от Web of Knowledge Scopus и Google Scholar. Всичко това характеризира доц. д-р Мария Атанасова Вълканова като изключително успешен учен и преподавател в Медицинския университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ – Варна.

III. НАУЧНИ ПРИНОСИ

Анализът на представените материали за участие в конкурса за заемане на академичната длъжност „Професор“ в област на висшето образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.6. Право, специалност „Гражданско право /Медицинско право/ за нуждите на Факултет „Обществено здравеопазване“, Катедра „Социална медицина и организация на здравеопазването“ с кандидат доц. д-р Мария Атанасова Вълканова дава основание да се посочат научните приноси както следва:

Очертават се четири области на научните изследвания, в които се установяват научни приноси, а именно:

1. Гражданскоправни аспекти на професионалния риск и отговорността в медицината
 - Обогатена е научната литература с изследване на гражданскоправните аспекти на професионалния риск и отговорността в медицината.
 - За първи път в обхвата на монографията се разглежда връзката между професионалния риск и гражданскоправните аспекти на отговорността в медицината.
 - Проучени и систематизирани са съществуващи теоретични становища и концепции относно риска в чуждестранната и българската научна литература.
 - Разглеждат се понятия като „медицински риск“, „терапевтичен риск“, „професионален риск“, „разумен лекарски риск“ и „оперативен риск“

и се прави извод, че за лекаря съществува субективно право на риск, с което се допълва специализираната научна литература.

- За първи път се изследва задължението за сигурност в медицината като различно от задължението за грижа с оглед на гражданската отговорност в медицината.
- Обосновава се характера на задължението за сигурност по българското законодателство като акцесорно задължение, предполагащо наличието на друго предшестващо задължение на лекаря.
- Допълва се правната литература и в областта на крайната необходимост във връзка с обстоятелствата, които изключват отговорността за реализиране на професионалния риск в медицината.

2. Информирано съгласие на пациента

- Институтът на информираното съгласие е представен за първи път в научната литература като способ за разпределяне на риска в медицината.
- Изследвано е подробно и за първи път е изяснено понятието „терапевтичен риск“ с оглед информираното съгласие на пациента в медицината.
- Доразвива се и се обогатява научната литература чрез обосноваване на особеностите и спецификата на терапевтичните рискове във връзка с изпълнението на задължението за информиране при вземане на съгласие и преразпределяне на риска от лекаря върху пациента.
- Извършен е сравнително - правен анализ на опита на другите страни при нормативното регулиране на участие на медицинската сестра в процеса на информирано съгласие на пациента и това е научна новост.
- Научен принос е установяването, че задължението за информиране на пациентите тежи върху всички здравни специалисти и това се обосновава със сравнително- правния анализ на законодателствата на Белгия, Дания, Испания, Финландия, Франция, Квебек, Люксембург и Русия.
- Обосновава се твърдението че медицинската сестра, е субект на задължението за информиране и вземане на съгласие според действащата нормативна уредба в Република България.

3. Безопасност на пациента

- Направен е анализ за първи път в правната литература на риска от възникване на нежелани събития в медицината с оглед отговорността за непозволено увреждане и е изследвано понятието „нежелано събитие“.

- Обогатена е правната литература с направено отграничаване на понятието „нежелано събитие“, дефинирано в Международна класификация за безопасността на пациента, разработена от СЗО и Световния алианс за безопасност на пациентите и някои други сходни правни понятия.
 - Обоснован е изводът, че терминът „нежеланото събитие“ е сборно понятие, с което се означава комплексното единство от различни по своето естество обективни факти в медицината, които водят до неблагоприятни последици за пациента по повод и във връзка с оказване на медицински грижи и е понятие отнасящо се до сигурността на пациента с оказване на качествена медицинска грижа в смисъла на превенция и управление на риска.
 - За първи път е разгледано понятието „нежелано събитие“ с оглед на гражданския деликт като основание за гражданската деликтна отговорност на лекаря.
 - Направено е отграничаване на понятието „нежелано събитие“ в медицината от гражданския деликт. Обосновава се, че нежеланото събитие може да се дължи на различни причини, възможно е да е резултат на допринасящи фактори като пропуски в организацията и функционирането на системата, пропуски, свързани с лоша организация на дежурствата, лоша работа в екип, недобра комуникация и др. Противоправността на действията и бездействията не е определяща за всяко едно нежелано събитие. Посочва се, че нежеланото събитие може да бъде последица както на неправомерни виновни действия от страна на лекаря, така и на правомерни действия, извършени въз основа на правилата на професията.
 - Направено е сравнително изследване на правната уредба на безопасността на пациента с оглед на нежеланите събития в други страни и са представени някои от теориите за възникване на грешки.
4. Защита на личните данни на пациента
- За първи път в научната литература се разглеждат личните данни на пациента в Правото на Европейския съюз.
 - Изследвана е международноправната уредба на правото на зачитане на личния живот с оглед защитата на личните данни на пациента.
 - Извършен е анализ на законодателни промени и на понятия в Правото на Европейския съюз във връзка със защитата на личните данни на пациента.
 - Изследва се и се анализира Правото на Европейския съюз относно понятията „медицински данни“, генетични данни и биометрични данни.

IV. УЧЕБНО – ПРЕПОДАВАТЕЛСКА ДЕЙНОСТ

Доц. д-р Мария Атанасова Вълканова има изключително активна учебно-преподавателска дейност. Има учебна натовареност за 2016/2017 г. 345 ч. лекции и 73 ч. упражнения или общо 418 ч. съгласно Справка за учебната натовареност от Медицинския университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ – Варна. Чете лекции и води упражнения по учебните дисциплини Основи на правото /Гражданско и търговско право/, Основи на правото /Трудово право и административно право/, Медицинско право, Трудово и административно право, Социално и здравно законодателство. Лектор е в курсове за следдипломно обучение и следдипломна квалификация по Фармацевтичен мениджмънт. Участва в семестриални и държавни изпити. Съставила е учебни програми. Разработила е учебни пособия – 3 броя.

V. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Прегледът на научната активност и учебната дейност на доц. д-р Мария Атанасова Вълканова посочва нейните изследователски интереси и академична дейност. Анализът на представените материали за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност „Професор“ в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.6. Право, специалност „Гражданско право“ /Медицинско право/ с кандидат доц. д-р Мария Атанасова Вълканова за нуждите на Факултет „Обществено здравеопазване“, Катедра „Социална медицина и организация на здравеопазването“ категорично обосновават съответствието с условията за заемане на академичната длъжност „Професор“ съгласно Закона за развитие на академичния състав в Република България /ЗРАСРБ/, Правилника за неговото прилагане и Правилника за развитие на академичния състав в Медицинския университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ – Варна.

Ще гласувам със ЗА и препоръчвам на уважаемото научно жури с пълна убеденост да избере доц. д-р Мария Атанасова Вълканова за заемане на академичната длъжност „Професор“ по Гражданско право /Медицинско право/ за нуждите на Факултет „Обществено здравеопазване“, Катедра „Социална медицина и организация на здравеопазването“ в Медицинския университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ – Варна.

03.08.1918 г.

София

ПОДПИС

/доц. д-р Божанка Георгиева Неделчева/